

N:o 55.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 10 maj 1895.

Andra Kammaren den 10 — — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om utarrendering af jagträten å kronoparker m. m.

(Statsnådsrådets utlåtande n:o 31).

Till Konungen.

Uti en inom riksdagen väckt motion har föreslagits, att Riksdagen måtte hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru vida genom utarrenderande af jagträten å kronoparker och annan kronan tillhörig, odisponerad mark, äfvensom å häradsallmänningar inkomst kunde beredas statsverket eller delegarne i dessa allmänningar, dock utan intrång af någons nu bestående lagliga rätt och under sådana arrendevilkor, att jagten å dessa marker väl vårdades och jagträten utöfvades utan skada för skogens bestånd, samt deretter för Riksdagen framlägga det förslag till lag i ämnet, hvartill denna utredning kunde gifva anledning.

Såsom i motionen åberopas, hade förslag i förevarande ämne väckts jemväl under 1894 års riksdag; och hade med anledning deraf

sammansatta stats- och lagutskottet i till Riksdagen afgifvet utlåtande gjort enahanda hemställan, som nu föreliggande förslag innefattar. Utskottets hemställan blef af Andra Kammaren bifallen, men af Första Kammaren afslagen.

Det sammansatta utskottet anförde, bland annat, att utskottet hyste den uppfattning, att staten borde kunna beredas någon inkomst, derigenom att genom arrende upplåtes jagträten å åtskilliga äldre kronoparker och annan kronan tillhörig, odisponerad mark äfvensom häradsallmänningar samt i all synnerhet å sådana kronoparker, som i senare tider bildats genom inköp för statens räkning af till skogsbörd tjenlig mark, samt att en utredning i detta hänseende borde ega rum, hvilken utredning borde omfatta, dels hvilka kronoparker lämpligen kunde, utan intrång af någons bestående lagliga rätt, genom jagtarrenden upplåtas, dels vilkoren för jagträttens utöfvande med hänsyn till jagtens rätta handhavande och skogens sorgfälliga vård, dels beloppet af de arrendeavgifter, som genom jagträttens utarrenderande vore att påräkna, dels ock, beträffande jagträttens upplåtande å häradsallmänningar, huru vida afgiften därför borde tillfalla staten eller dem, som i allmänningen egde del.

I en vid det sammansatta utskottets utlåtande fogad reservation Erinras först om att hos de sakkunnige skiljaktiga meningar vore rådande ej mindre angående den inverkan å jagtens ändamålsenliga vård, som utarrenderandet af jagträtt å kronoparker och kronan tillhörig, odisponerad skogsmark skulle utöfva, än äfven beträffande den möjlighet till ökade statsinkomster, som en dylik åtgärd skulle medföra.

Å ena sidan hade, enligt hvad i reservationen vidare anföres, åberopats, att erfarenheten skulle visa, att jagten å enskilda områden bäst vårdades å sådana orter, der jagträten genom arrende förvärfvats af personer, som med intresse för jagten förenat erforderlig insigt uti jagtens rätta handhavande. Sådana arrendatorer hade genom utrotandet af rofdjur fredat det nyttiga viltbrådet och sökt bibehålla en god viltbrådsstam. På sätt af vederbörande embetsmyndigheter vitsordats beträffande enskilda jagtområden, hade i de trakter, der jagträten arrenderats af jagtklubbar, jägarförbund eller enskilda personer, jagten väl vårdats jemväl genom sparandet af honor, åtgärder till det vildas skydd och utfodring vintertid samt utplantering af sådana arter af viltbråd, hvilka i följd af otjenliga naturförhållanden, sjukdomar och stark förföljelse i betydligare mån förminskats. Genom den ifrågasatta utarrenderingen skulle följaktligen statsverket kunna beredas någon

inkomst och derjemte en god jagtvård och vildafvelns höjande befrämjas.

Å andra sidan hade framhållits, att genom det sätt, hvarpå jagträtten å ifrågavarande mark blifvit i jagtstadgan ordnad, man åsyftat att bereda »ett slags fridlysta hem», hvarifrån villebrådet sedermera kunde utbreda sig. Det åsyftade ändamålet hade i allmänhet vunnits, i all synnerhet i fråga om elg och rådjur. Säkerhet för villebrådstammens bibehållande så väl i fråga om sistnämnda djurslag som med afseende å öfriga arter villebråd kunde deremot icke vinnas vid utarrendering, äfven om arrendevilkoren gjordes så stränga som möjligt. Öfvervakandet af dessa vilkors efterlefnad vore nemligen icke möjligt utan betydande kostnad för statsverket, då kronojägarne, hvilka under nuvarande förhållanden kunde efterse, att jagt *icke* utöfvades på kronoparkerna, ej skulle vara i stånd att, sedan jagten utarrenderats och följaktligen ett större eller mindre antal personer vore berättigade att jaga å det utarrenderade området, utöfva tillräcklig tillsyn, att ej oloflig jagt derstädes utöfvades. Jagtförhållandena inom landet vore ock sådana, att genom utarrendering af ifrågavarande mark någon väsentlig inkomst icke skulle kunna vinnas. I Norrland och Dalarne skulle, med undantag af ripmarkerna i närheten af jernväg i Jemtland, jagtarrendena i allmänhet icke röna någon efterfrågan, åtminstone ej till nämnvärda pris, och då detta vore förhållandet i fråga om enskildes egendom, som med afseende å kommunikationer vore bättre lottad än statens skogsmark derstädes, förefunnes ingen utsigt att för det närvarande genom jagtarrenden i de norra orterna bereda statsverket någon afsevärd inkomst. I de södra delarne af riket skulle visserligen flera kronoparker, särskildt med afseende å tillgången af elg å vissa bland dem, blifva begärliga för enskilde. Men då i allmänhet å kronoparkerna icke funnes rapphöns- eller orrmarker, hvilka marker vore de mest eftersökta och betingade de högsta jagtarrendena, och de nu befintliga elgstånden genom jagträttens upplåtande på arrende snart skulle sprängas, skulle arrendesummorna för kommande arrendeperioder nedsjunka till en obetydlighet.

För den genom 1864 års jagtstadga införda uttryckliga bestämmelsen, att jemväl å häradsallmänningar jagträtten skulle vara Eders Kongl. Maj:t och kronan förbehållen, hade emellertid såsom hufvudsakligt skäl anförts, att ett öfverlåtande af jagträtten till samtliga delgarne i en dylik allmänning eller häradsboarne skulle för dem sjelfva medföra icke fördel och nytta, utan snarare motsatsen, i det att allt nyttigt vildt genom jagtmarkens upplåtelse till alla snart skulle komma

att nästan helt och hållet utrotas. Vid detta förhållande och då man ansett antagligt, att genom jagträttens utarrendering tillräckligt skydd i detta afseende skulle kunna vinnas, borde i öfvervägande tagas, huru vida icke det skulle kunna öfverlemnas åt delegarne i häradsallmänning att besluta, om utarrendering af jagträtten å sådan allmänning skulle ega rum, och delegarne deri på detta sätt erhålla nytta af jagten å allmänningen.

Derjemte syntes det lämpligen kunna ifrågasättas, om ej jagträtten å sådana kronoparker, som i senare tider bildats genom inköp för statens räkning af till skogsbörd tjenlig mark, borde upplåtas mot arrende. Bibehölles de af ålder befintliga kronoparkerna såsom de fridlysta stamhåll för villebråd, hvilka den ena delen af de sakkunnige ansett såsom nödvändiga vilkor för en god jagtvård, syntes det icke kunna möta någon betänklighet att i fråga om de nytillkomna kronoparkerna använda arrendesystemet, som af andra betraktats såsom det lämpligaste sättet för vinnande af detta mål.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt ansåge de i denna reservation deltagande ledamöterna af det sammansatta utskottet, att Riksdagen borde i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru vida genom utarrenderande af jagträtten å de i senare tider bildade kronoparker äfvensom å häradsallmänningar inkomst kunde beredas statsverket och delegarne i dessa allmänningar, dock under sådana arrendevilkor, att jagten å dessa marker väl värdades och jagträtten utöfvades utan skada för skogens bestånd, samt derefter för Riksdagen framlägga det förslag till lag i ämnet, hvartill denna utredning kunde gifva anledning.

Af hvad i detta ärende förekommit framgår, att olika meningar gjort sig gällande i fråga om handhafvande af jagträtten å kronoparkerna och kronans odisponerade skogsmark. Önskvärheten af att staten måtte kunna af denna jagträtt beredas inkomst har deremot icke blifvit bestridd; och då äfven Riksdagen anser, att den källa till inkomst, som förefinnes i jagträtten å kronans förenämnda egendomar, icke bör lemnas obegagnad, synes det Riksdagen med skäl kunna ifrågasättas, huru vida icke åtgärder i sådant syfte böra vidtagas. Härvid har det emellertid icke undgått Riksdagens uppmärksamhet, att vårt lands långsträckta läge med dess väsentliga olikheter i de klimatiska

förhållandena föranleder, att i de skilda landsdelarne ej allenast olika slag af villebråd förekomma och olika sätt för dess uppträdande och förekomst kunna iakttagas, utan äfven att olika betingelser framställa sig såväl för villebrådets fredande som för bedrifvande af jagten der-
efter. Särskildt har Riksdagen ansett, att utöfvandet af jagträkten i Norrland icke skäligen kan underordnas samma bestämmelser, som i sådant hänseende kunna vara lämpliga i afseende å öfriga delar af riket.

Emot sammansatta stats- och lagutskottets vid nästlidne års riksdag i detta ämne afgifna förslag, hvilket, såsom ofvan nämnts, till alla delar öfverensstämmer med det nu föreliggande, framställdes under frågans behandling i Första Kammaren åtskilliga beaktansvärda erinringar med hänsyn till den fara för villebrådets allt för starka beskattande och möjliga utrotande, detsamma innebure. Och mot det i ofvan omförmälda reservation framställda förslag om utarrendering af jagträtt allenast å de i senare tider bildade kronoparker får Riksdagen göra den anmärkning, att det i sig innebär synnerligen stora svårigheter, enär dessa kronoparker i de flesta fall bildats för att sammanlösas med de marker, kronan redan förut egt.

I sammanhang härmed har Riksdagen velat meddela, att äfven ifrågasatts, huru vida icke af jagträkten å kronoparkerna möjligen skulle kunna beredas inkomst för statsverket genom att denna rätt fortfarande öfverlemnades åt dem, af hvilka densamma hittills utöfvats, men med vilkor att, på sätt i vårt grannland Danmark lärer ega rum, jagtbytet för kronans räkning försäljes.

Vid det förhållande, att synnerligen skiljaktiga meningar i förevarande ämne sålunda blifvit uttalade, har i saknad af vederbörlig utredning Riksdagen icke tilltrött sig kunna framställa något förslag till frågans lösning. Då emellertid, på sätt förut framhållits, Riksdagen funnit önskvärdt, att inkomst kunde af jagträkten å kronoparkerna och annan kronan tillhörig, odisponerad mark statsverket tillföras, har Riksdagen trott sig böra påkalla Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å förevarande ämne.

Hvad beträffar jagträkten å häradsallmänningar och den inkomst, som af densamma må kunna allmänningarnes delegare beredas, föreställer sig Riksdagen, att Eders Kongl. Maj:t, i sammanhang med föranstaltande af utredning i ofvannämnda ärende, äfven kommer att från allmänningsstyrelserna infordra yttrande öfver jagträtsfrågan i hvad den kan dem vidkomma; hvadan sålunda motionen i denna del icke synes erfordra någon särskild åtgärd från Riksdagens sida.

Riksdagen får alltså anhålla, att Eders Kongl. Maj:t, efter frågans utredning, täcktes taga i öfvervägande, på hvad sätt genom tillgodogörande af jagträtten å kronoparkerna och annan kronan tillhörig, odisponerad mark inkomst må beredas statsverket, samt derefter till Riksdagen afgifva förslag i ämnet.

Stockholm den 10 maj 1895.

Med undersåtlig vördnad.